

Otevřený dopis terénních epidemiologů a hygieniků

V souvislosti s postupným zaváděním do praxe tzv. Chytré karantény cítíme potřebu i stavovskou povinnost vyjádřit se a uvést na pravou míru mediální obraz o epidemiologické práci, který doprovází nasazování tohoto pro krizové situace vhodného nástroje. Zkreslený mediální obraz bohužel přejímaný i některými politiky a pochopitelně veřejností staví epidemiology a hygieniky do pozice „zadržovatelů pokroku“, se kterou nemůžeme souhlasit. Nemůžeme tuto pozici přijmout, protože je nepravdivá, protože po několika měsících vyčerpávajícího boje přináší právě vysoce sofistikovaná práce epidemiologů a hygieniků, nikoliv tedy „chytrá karanténa“, první úspěchy, bez ohledu na to, že někde byla dělána s tužkou a papírem a někde elektronickými nástroji či programy. Podstata naší práce je, byla a bude vždy stejná, založená na lékařské a zdravotnické odbornosti nikoliv principiálně na technické podpoře. O to víc nás mrzí výše zmíněné názory, reprezentované např. vyjádřením pana Daniela Münicha, člena Národní ekonomické rady vlády.

Viz: <https://plus.rozhlas.cz/vlada-zaspala-vsechno-dela-pomalu-nutne-potrebujieme-chytrou-karantenu-vyzyva-8183475>

Epidemiologie a hygiena jsou samostatným lékařským oborem, který se zabývá komplexním studiem výskytu nemocí a poruch zdraví v lidské populaci a studiem faktorů, které tento výskyt podmiňují nebo ovlivňují. Výsledky své činnosti realizuje v návrzích na objektivně podložená opatření vedoucí k ochraně a zlepšení zdravotního stavu populace. V podmínkách nastavených legislativou v ČR se na jejich realizaci podílí a kontroluje jejich účinnost. Úlohou epidemiologů v celém systému ochrany veřejného zdraví je poskytnout alternativy opatření s jejich očekávaným účinkem a možnými dopady. O uplatnění konkrétního opatření v širších souvislostech musí rozhodnout ten, kdo bere na sebe odpovědnost za všechny dopady na obyvatelstvo, tedy vláda nebo jiná autorita.

Epidemiologové průběžně monitorují epidemiologickou situaci všech infekčních nemocí. Situaci spojenou s koronavirem (SARS-CoV-2) sledují od konce roku 2019, kdy se objevila první zpráva o neznámé nemoci ve Wuhanu a na riziko šíření infekce čeští epidemiologové bezprostředně upozorňovali.

Při výskytu každé infekční choroby je hlavním cílem práce epidemiologů provést neprodleně opatření, která jsou zaměřena na zabránění dalšímu šíření infekce v populaci. Stejný princip byl a je aplikován rovněž u onemocnění COVID-19.

Ve světle výše uvedeného, epidemiologové standardně v co nejkratším čase vyhledávají a od objevení se prvních případů onemocnění COVID-19 v ČR vyhledávali nemocné a prováděli epidemiologická šetření, včetně vyhledání úzkých potenciálně infekčních kontaktů a jejich cíleného testování. Toto se standardně děje

nepřetržitě a ve většině případů v řádu několika hodin od identifikace nemocné osoby.

Protiepidemická opatření nařízená epidemiology krajských hygienických stanic se od samého počátku epidemie zaměřovala na izolaci nemocných a to podle posouzení jejich zdravotního stavu specialistou v oboru infekčního lékařství v nemocnici nebo v místě bydliště. Dále se prováděla a stále provádí domácí karanténa úzkých kontaktů, tedy osob, které byly vystaveny, exponovány, viru. Karanténou se dle platné legislativy ČR rozumí oddělení zdravé fyzické osoby, která byla během inkubační doby ve styku s infekčním onemocněním nebo pobývala v ohnisku nákazy, od ostatních fyzických osob s cílem zabránit přenosu infekčního onemocnění v období, kdy by se toto onemocnění mohlo šířit. Při posuzování rizikové expozice epidemiologové vychází z doporučení založených na důkazech zejména z WHO a ECDC.

V začátku reakce na rozvíjející se epidemii byla činnost epidemiologů v části vyšetřování úzkých kontaktů limitována pouze dostupností testovacích kapacit. V současnosti je laboratorní a odběrová kapacita dostatečná na široké, cílené šetření a diagnostiku.

Klíčem odpovědi na tuto epidemii je epidemiologické šetření, cílené vyhledávání jednotlivých nemocných, tedy zdrojů nákazy a jejich kontaktů. Šetření jsou prováděna kvalifikovanými odborníky-epidemiology, jejich každodenní práce s pomocí plošných restriktivních opatření vedla k rychlému poklesu počtu nemocných v ČR. Naprostá většina nemocných je dnes izolována do 24 hodin po vyslovení podezření na onemocnění, obdobně rychle jsou podchyceny epidemiologicky významné úzké kontakty nemocných.

“Chytrá karanténa” neučí epidemiology provádět epidemiologické šetření, protože je to jejich denní rutinní činnost, kterou na pozadí celé události bez světel reflektorů neúnavně a nepřetržitě provádějí. Nemůže ani nahradit epidemiologickou činnost založenou na dlouhodobé zkušenosti a vědeckých poznatcích prováděnou kvalifikovanými odborníky. Jinými slovy epidemiologové karantény dělají chytře už po mnoho let! Cíleně, fundovaně, rychle a efektivně. V současné době platná opatření u osob, které byly v kontaktu s nemocným, ani neumožňují jiný postup než uvalení karantény na 14 dní. Navyšování kontaktů bez řádného epidemiologického posouzení povede naopak ke zvýšení počtu osob, které nemohou chodit do práce a ke zhoršování ekonomického dopadu epidemie.

Každý případ je nemocný člověk, originál, který nelze napasovat do jednoduchého algoritmu. Pracujeme s nemocnými lidmi a jejich kontakty, s lidmi z okolí nemocných, z jejich rodin, ze zaměstnání. Jsou to všichni lidé, kteří mají obavy o své zdraví, kladou otázky, potřebují vysvětlit, poradit a pomoci. Nejsou to položky ve skladovém hospodářství, které lze jednoduše vyřídít.

Navíc z recentních zkušeností víme, že v zapojených krajích nevede systém k urychlení vyhledávání nemocných a jejich kontaktů. Nástroje "Chytré karantény" mohou pomoci jen v situaci, kdy budou v České republice denně přibývat stovky a stovky nemocných, kdy nejde o kvalitu, ale o kvantitu šetření. Při současných počtech případů naopak systém snižuje kvalitu epidemiologického šetření a ve svém důsledku i zhoršuje související dopady epidemie.

Závěrem považujeme znovu za nutné zdůraznit, že zejména díky včasným protiepidemickým opatřením prováděným epidemiology a hygieniky za podpory ostatních pracovníků všech hygienických stanic po celé České republice, epidemiologů ministerstva zdravotnictví, laboratorních pracovníků a díky včasným restriktivním opatřením zavedených státem se výskyt a šíření onemocnění COVID-19 daří dosud úspěšně kontrolovat. Je přinejmenším riskantní v současné situaci nahrazovat fungující systém systémem jiným a to bez znalostí skutečných souvislostí a potřeb profesionálů v ochraně veřejného zdraví, které si navíc stát právě pro tyto situace hromadného výskytu infekčních i neinfekčních nemocí dlouhodobě připravuje a vzdělává.

V Praze, dne 23. 4. 2020

Podepsaní epidemiologové (řazení abecedně):

Mgr. Šárka Bartošová, KHS Olomouckého kraje
MUDr. Hana Bendíková, KHS Jihočeského kraje
MUDr. Eva Beranová, KHS Královéhradeckého kraje
Mgr. Eva Bernardová, KHS Olomouckého kraje
Bc. Andrea Bobková, KHS Středočeského kraje
MUDr. Radka Boháčová, KHS Jihomoravského kraje
MUDr. Blažena Braunsteinová, KHS Moravskoslezského kraje
Bc. Lada Cinegrová, KHS Olomouckého kraje
MUDr. Renata Ciupek, KHS Jihomoravského kraje
MUDr. Jana Diblíková, KHS Olomouckého kraje
RNDr. Lenka Duchajová, KHS Středočeského kraje
MUDr. Eva Čehovská, KHS Olomouckého kraje
MUDr. Alena Dvořáková, KHS kraje Vysočina
MUDr. Petra Eclerová, KHS Jihomoravského kraje
Ing. Jarmila Felklová, KHS Olomouckého kraje
MUDr. Růžena Halířová, KHS Olomouckého kraje
Mgr. Barbora Hanáková, KHS Olomouckého kraje
MUDr. Jaroslav Harman, KHS Libereckého kraje
MUDr. Monika Hausenblasová, KHS Libereckého kraje
MUDr. Marie Hiršová, KHS Jihomoravského kraje
MUDr. Kateřina Horáková, KHS Olomouckého kraje

Mgr. Kateřina Jančová, KHS Olomouckého kraje
MUDr. Peter Juráš, KHS Jihomoravského kraje
MUDr. Eva Kavalírová, KHS Středočeského kraje
MUDr. Renata Karpíšková, KHS Středočeského kraje
MUDr. Hana Knížová, KHS Libereckého kraje
MUDr. Petr Kopřivík, KHS Moravskoslezského kraje
Mgr. Martina Králová, KHS Středočeského kraje
Ing. Zdeňka Kroupová, KHS Středočeského kraje
MUDr. Eva Kučerová, KHS Olomouckého kraje
MUDr. Jitka Luňáčková, KHS Jihočeského kraje
MUDr. Irena Martinková, KHS Moravskoslezského kraje
MUDr. Renée Mašová, KHS kraje Vysočina
MUDr. Radka Moravcová, KHS Jihočeského kraje
MUDr. Ivana Morávková, KHS Plzeňského kraje
MUDr. Markéta Mrázková, KHS Olomouckého kraje
Ing. Miriam Obdržálková, KHS Olomouckého kraje
MUDr. Hana Pavlasová, KHS kraje Vysočina
Prof. MUDr. Petr Pazdiora, CSc., KHS Plzeňského kraje
PhDr. Šárka Pekařová, KHS Olomouckého kraje
PhDr. Hana Plachá, KHS Ústeckého kraje
MUDr. Eva Poláčková, KHS Ústeckého kraje
Mgr. Šárka Poloprutská, KHS Libereckého kraje
MUDr. Jana Prattingerová, KHS Libereckého kraje
MUDr. Vladimír Príkazský, CSc., Státní zdravotní ústav, Praha
Ing. Prokopová Martina, MBA
MUDr. Jitka Průchová, KHS Plzeňského kraje
MUDr. Lilian Rumlová, KHS Středočeského kraje
MUDr. Ivana Šafránková, KHS Jihomoravského kraje
MUDr. Lenka Šimůnková, KHS Ústeckého kraje
MUDr. Andrea Škurková, KHS Olomouckého kraje
Ing. Leona Špičková, KHS Olomouckého kraje
MUDr. Olga Štorkánová, KHS Ústeckého kraje
MUDr. Alena Tatarová, KHS Středočeského kraje
Mgr. Jindra Taterová, KHS Středočeského kraje
MUDr. Simona Tichá, KHS Středočeského kraje
MUDr. František Ulman, KHS Královéhradeckého kraje
MUDr. Dana Vránová, KHS Olomouckého kraje
MUDr. Gabriela Žampachová, KHS Jihočeského kraje